

Dosarul nr. 2ra-162/22
2-19082965-01-2ra-04022022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Mardari)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, L. Pruteanu, I. Țurcan)

ÎNCHEIERE

13 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Întreprinderea Mixtă „MSA FINANCE” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Maria Perebicovscaia,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Mixtă „MSA FINANCE” Societate cu Răspundere Limitată împotriva lui Gheorghii Mihai și Nataliei Mihai cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 28 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 07 martie 2019, prin intermediul poștei (f.d.27), Întreprinderea Mixtă „MSA FINANCE” Societate cu Răspundere Limitată (în continuare Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L.), reprezentată de avocatul Maria Perebicovscaia, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Gheorghii Mihai și Nataliei Mihai, solicitând încasarea, în mod solidar, a datoriei în sumă de 11802,54 de lei și a cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 1000 de lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, în baza contractului de împrumut nr. 9022, încheiat la data de 22 aprilie 2016 cu Mihai Gheorghii, a acordat ultimului un împrumut în sumă de 15000,00 lei, termenul final de rambursare fiind 22 octombrie 2017.

Prin contractul de fidejusiune nr. 9022-A, încheiat la 22 aprilie 2016, Natalia Mihai și-a asumat obligațiile aferente contractului de împrumut nr.9022 din 22 aprilie 2016 privind rambursarea împrumutului și a altor plăți legate de împrumut, în caz de neonorare a acestora de către debitor.

Reclamantul a menționat că, Gheorghii Mihai nu și-a onorat obligațiunile contractuale privind restituirea împrumutului și achitarea dobânzii calculate, prin ce a încălcat prevederile contractuale, precum și prevederile legale în vigoare.

În data de 20 martie 2018 a expediat în adresa pârâților reclamații prin care a solicitat achitarea anticipată și integrală a împrumutului și a dobânzilor calculate pentru utilizarea lui. Reclamația adresată lui Gheorghii Mihai a fost recepționată la

data de 23 martie 2018 de către soția sa, Natalia Mihai, precum și reclamația adresată ei, conform avizelor de recepție, însă au rămas fără răspuns și executare.

Reclamantul a precizat că, la data de 14 februarie 2019, datoria constituia suma de 20468,91 de lei, formată din: capitalul în termen-0 lei; capitalul restant-5050,95 de lei; dobânda neachitată pentru utilizarea împrumutului-2205,73 de lei; penalitate-13212,23 de lei.

Totodată, a indicat că, a micșorat penalitatea până la suma de 4545,86 de lei, pentru 180 de zile, conform art. 272 Cod civil.

Prin hotărârea din 19 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a constatat nulitatea absolută a clauzei contractuale din pct.2.19 din contractul de împrumut nr. 9022 din 22 aprilie 2016; s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L. împotriva lui Gheorghii Mihai și Nataliei Mihai cu privire la încasarea datoriei contractuale și a cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 28 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L. și s-a menținut hotărârea din 19 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

În consolidarea soluției, instanța de apel verificând legalitatea hotărârii contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în cererea de apel, a constatat că, soluția a fost dată de către instanța de fond cu elucidarea pe deplin a circumstanțele cauzei, cu lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele invocate.

Instanța de fond corect a stabilit că în prezenta cauză civilă raportul juridic este unul obligațional născut din contractul de împrumut și fidejusiune.

Adițional, reieșind din revendicările formulate în prezenta acțiune, instanța de apel a constatat că, reclamanta-apelantă Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L. pretinde în temeiul contractului de împrumut nr.9022 din 22 aprilie 2016 și contractului de fidejusiune nr.9022-A din 22 aprilie 2016 încasarea, în mod solidar, din contul părților intimati Mihai Gheorghii, Mihai Natalia a sumei restante a împrumutului în mărime de 5050,95 de lei, penalității contractuale în mărime de 13212,23 de lei, dobânzii contractuale în mărime de 2205,73 de lei, cheltuielilor de judecată, pretenții respinse de către instanța de fond.

Redând prevederile art. 712 alin.(1), (2) Cod civil, art. 717 alin. (1), (2) Cod civil, art. 719 lit.f) Cod civil, instanța de apel a calificat contractul nominalizat ca fiind de adeziune, or, acesta a fost formulat din timp de către reclamantă pentru o multitudine de potențiali clienți și propuse și încheiate fără posibilitatea de negociere.

În conformitate cu art.7 alin. (5) Legea nr.256 din 09 decembrie 2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, în cazul în care se constată caracterul abuziv al clauzelor contractuale elaborate pentru a fi utilizate în o multitudine de contracte, instanța de judecată dispune nulitatea acestor clauze.

Caracterul abuziv al unei clauze contractuale este temei de declarare a nulității absolute a unei astfel de clauze.

Așadar, solicitarea reclamantei de încasare a penalității contractuale în mărime de 13212,23 lei este una neîntemeiată, în condițiile în care nu își are temei legal în prezenta speță.

În consecință, având în vedere că, clauza nominalizată este abuzivă, aceasta

este pasibilă de a fi anulată, iar compensațiile solicitate în acest sens sunt nemotivate legal.

Totodată, instanța de apel a reținut ca fiind abuzivă parțial și clauza privind încasarea dobânzii contractuale în sumă de 2205,73 de lei.

Conform pct.1.5 din contractul de împrumut nr. 9022 din 22 aprilie 2016, dobânda contractuală constituie 7 % lunar (84% anual).

În contradictoriu, instanța de apel a constatat că, rata de bază a BNM, la data semnării contractului sus indicat constituia 17% anual, de cinci ori mai mare decât valoarea de referință, iar rata Chibor constituia 25,81% pentru instrumentele financiare pe termen lung (<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dop/DOP6DisclaimerAgree.xhtml?>)

Prin urmare, instanța de fond corect a stabilit că dobânda contractuală este una disproporționată și nu se află într-o relație rezonabilă cu rata de bază a BNM, urmând a fi declarată nulă în partea ce depășește dobânda de 42 % anual (art.869 alin.(2) din Codul civil).

De altfel, o dobândă în mărime de 42% anual va fi în măsură să garanteze echitatea intereselor ambelor părți contractuale, raportată la indicii financiari din data încheierii contractului.

Conform prevederilor art.872 alin.(1)-(2) Cod civil, în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă datorată o dobândă în mărimea prevăzută la art.619 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Dacă în contract este prevăzută restituirea împrumutului în rate și împrumutatul nu restituie în modul stabilit nici cel puțin o rată, împrumutătorul poate cere restituirea imediată a întregului împrumut și a dobânzii aferente.

În contextul celor sus indicate, instanța de apel a constatat că, pârâtul intimat Mihai Gheorghii urma să achite în beneficiul Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L. suma de 15000 lei cu titlu de corp al împrumutului și suma de 5920,69 de lei cu titlu de dobândă contractuală (42% din corpul creditului conform formulei de calcul reglementate de pct.2.7 al contractului), în total suma de 20920,69 de lei.

Totodată, a remarcat că, din informația prezentată de Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L. (f.d.14) rezultă că intimatul Mihai Gheorghii a făcut achitări către Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L. în sumă totală de 22973,25 de lei, făcând o supra plată de 2052,56 de lei.

În aceste împrejurări, instanța de fond corect a reținut că intimatul Mihai Gheorghii a stins integral datoria sa față de Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L., achitând până la depunerea cererii de chemare în judecată chiar mai mult decât necesar, o supra plată de 2052,56 de lei, ceea ce denotă, contra aserțiunilor apelantei, privind netemeinicia acțiunii, motiv pentru care instanța de apel a ajuns la concluzia de a respinge apelul declarat și a menține hotărârea primei instanțe.

La 04 ianuarie 2022, prin intermediul poștei (f.d.106), Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L., reprezentată de avocatul Maria Perebicovscaia, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 28 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel, pronunțarea unei decizii noi de admitere a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului s-a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, fiind neîntemeiată și adoptată cu încălcarea esențială și normelor de drept material și

anume: nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii.

Recurentul și-a exprimat dezacordul cu argumentele instanței precum că rata dobânzii calculată pentru utilizarea împrumutului este nerezonabilă. Or, suma dobânzilor și a penalităților calculate în cauză și suma împrumutului eliberat sunt într-o corelație rezonabilă.

În context recurentul s-a referit la jurisprudența națională în cauze similare privind încasarea datoriei cu o astfel de rată a dobânzii și anume: „Direct Credit” SRL vs A. Vezetiu ș.a.; „Direct Credit” SRL vs O. Mrereuța; „Direct Credit” SRL vs V. Melnic; „MSA FINANCE” SRL vs E. Chrilov; „MSA Credit” SRL vs Calugareanu. La fel, a notat despre jurisprudența CtEDO, cauza Beian vs. România, conform căreia deosebirile de tratament sunt discriminatorii, ducând la încălcarea art. 14 CEDO. În această cauză, Curtea a reținut că, interpretarea și aplicarea dispozițiilor a fost efectuată în mod diferit de instanțele judecătorești, reținându-se existența unei jurisprudențe neunitare, care a tratat inegal persoane aflate în situații identice.

Recurentul a afirmat că, debitorul singur a ales condițiile ratei dobânzii și a formulat cererea de acordarea împrumutului rezultând din condițiile negociate. Rezonabilitatea ratei dobânzii stabilite a fost calculată reieșind din mai mulți parametri și anume specificul pieței financiare non-bancare și anume a pieței organizațiilor de microfinanțare, specificul dosarelor de finanțare cu risc sporit pe un termen scurt, cât și a reglementările legislației aferente.

La fel, a atenționat că, în dosar este anexată cererea intimatului cu privire la acordarea împrumutului și eliberarea lui urgent. Prin cererea depusă debitorul a declarat că, a fost informat de către creditor despre termenul de 15 zile pentru informația precontractuală și negocierile, dar reieșind din faptul, că are nevoie de eliberarea împrumutului urgent, a solicitat reducerea termenului respectiv. În contractul de împrumut, debitorul a declarat că, este de acord cu condițiile contractului, a luat cunoștință și nu are obiecții.

Cu referire la afirmațiile instanței de apel despre faptul că, în cazul încheierii contractului de împrumut este necesar prezentarea de către împrumutător a informației precontractuale, care cuprinde rata dobânzii, măsurile pentru ajustarea acesteia, penalitate etc., a menționat că, la materialele dosarului este anexată informația precontractuală, care a fost adusă la cunoștința debitorului și a fost semnată de către intimat. Acest fapt confirmă negocierile părților și acordul intimatului la condițiile contractului.

Afirmațiile instanței de apel despre faptul, că voința intimatei nu este exprimată, deoarece contractele de împrumut cu comercianții sunt de adeziune, în opinia recurentului sunt declarative și neîntemeiate, deoarece intimatul a analizat piața organizațiilor de microfinanțare, a ales serviciile sale, a depus cerere de acordarea împrumutului și a semnat contractul, fiind de acord cu condițiile acestuia.

Nulitatea absolută a contractului nu a fost invocată de intimat, însă instanța din aprecierea individuală a stabilit iraționalitatea actului juridic.

În opinia recurentului, privarea de dreptul de proprietate asupra bunului său (dobânda la contractul de împrumut) nu se încadrează nici într-o regulă și este absolut ilegală și contravine prevederilor CEDO. Tot aici, s-a referit la cauze

similare de încasare a datoriei cu astfel de rată a dobânzii și anume: „MSA FINANCE” SRL vs. P. Parmacli-Mihailov; „Direct Credit” SRL vs E. Tcaci; „MSA FINANCE” SRL vs M. Gavrylyuk ș.a., instanța dispunând încasarea datoriei integrale. În acest sens, a indicat jurisprudența CtEDO, cauza Beian vs România, potrivit căreia deosebirile de tratament sunt discriminatorii, ducând la încălcarea art. 14 al Convenției Europene.

Prin decizia instanței de apel se încalcă principiul fundamental de libertate a activității de întreprinzător garantat prin Constituția Republicii Moldova, deoarece prin anularea dobânzilor legal formate, statul stabilește limitări împovărătoare și excesive care fac imposibilă activitatea ulterioară a companiilor de microfinanțare. Or, o companie de microfinanțare care utilizează surse financiare atrase (împrumutate de la băncile comerciale) nu poate să activeze și să elibereze împrumuturi la condiții mai favorabile decât cele la care personal a obținut surse financiare.

Copia recursului declarat a fost expediată în adresa intimaților conform scrisorii de însoțire datate cu 04 februarie 2022 (f.d.107). Din adresa intimaților a fost restituită corespondența cu mențiunea „nereclamat” (f.d.109-110).

Referințe la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 28 septembrie 2021, iar cererea de recurs a fost depusă la 04 ianuarie 2022, prin intermediul poștei (f.d.106).

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale a instanței de apel către participanții la proces la data de 19 noiembrie 2021, conform scrisorii (f.d.95). Astfel, recursul este declarat în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L., reprezentată de avocatul Maria Perebicoscaia, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L., reprezentată de avocatul Maria Perebicovscaia, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Î.M. „MSA FINANCE” S.R.L., reprezentată de avocatul Maria Perebicovscaia.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Întreprinderea Mixtă „MSA FINANCE” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Maria

Perebicovscaia, împotriva deciziei din 28 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Galina Stratulat